

Tisztelt Olvasó!

A *De iurisprudencia et iure publico – Jog- és politikatudományi folyóirat* Szerkesztősége a 2012/1-2. dupla szám keretében tíz tanulmány és négy recenzió közlésére vállalkozik.

Braun Zsolt Zoltán, a *Belügyminisztérium Szabályozási Főosztályának kiemelt főreferense* „[Az Európai Rendőrségi Hivatal](#)” című tanulmányában bemutatja az Európai Rendőrségi Hivatal létrejöttének történetét, szervezeti rendszerét, működésének alapelveit és Magyarország viszonyát e szervezethez. Az európai társadalmak utazási és kommunikációs lehetőségeikkel, magas szinten városiasodott kultúrájukkal mindig is vonzó működési területet kínáltak a nemzetközi szervezett bűnözés és terrorizmus számára. Az elmúlt évtizedek ez irányú eseményei és a belőlük leszűrhető tanulságok arra a felismerésre készítettek Európa országainak döntő többségét, hogy a hasonló berendezkedésű demokratikus államok között a regionális együttműködés hatékony eszköz lehet az ellenük folytatott küzdelem során. A szervezett bűnözés és a terrorizmus elleni harcban élenjáró Európai Unió tagállamai szükségesnek tartották, hogy állandó, bizalmas és intenzív információcsere legyen biztosított az uniós országok nemzeti rendőrségei között. Ezek a politikai és jogi erőfeszítések koncentrálnak az Európai Rendőrségi Hivatal szervezetében, tevékenységi körében, működésének alapelveiben.

Láncos Petra Lea, a *Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Európaijogi és Nemzetközi Közjogi Tanszékének egyetemi tanársegédje* „[Euro vagy euró? A nyelvi sokszínűség ütközése az egységes valutával](#)” címmel írt cikkében az euró elnevezése és írásmódja körül évtizedek óta zajló vitát járja körül, mely érdekes kérdéseket vet fel az egység és sokszínűség ellentmondó mottója kapcsán. Miközben a közös pénz a tagállamok egységét és identitását hivatott kifejezni, addig az euró egységes írásmódja erőteljes ellentétben áll a nyelvi sokszínűség elvének az Európai Unió részéről is alapítószerződésbe foglalt követelményével és komoly ellenállásra talál különösen az újonnan csatlakozott tagállamok körében. Az írás célja, hogy megvilágítsa az euró írásmódja körüli vita fejlődését, a felek érveit, tekintettel a szabályozási hatáskörbeli kérdésekre és a nyelvi sokszínűség elvére.

Mészáros Ádámnak, az *Országos Kriminológiai Intézet tudományos munkatársának, valamint a Magyar Jog- és Államtudományi Társaság alapító tagjának* a tanulmánya „[Észrevételek az új Büntető törvénykönyvről szóló Előterjesztés egyes rendelkezéseire](#)” címmel a 2013-ban hatályba lépő új Büntető törvénykönyvvel foglalkozik. A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium 2012. február 8. napján előterjesztés formájában közzétette az új Btk. indokolással ellátott normaszöveg-tervezetét. A szerző az Előterjesztés szerinti Általános rész egyes felelősségtani és szankciókra vonatkozó rendelkezéseit, illetve a Különös rész néhány tényállását vizsgálja meg és értékeli a dogmatikai következetesség, a gyakorlati alkalmazhatóság és a jogalkotási szabályok érvényesülése szempontjából. Kiindulási hipotézise szerint egy új büntetőkódex megalkotásakor nem feltétlenül baj, ha az nem „forradalmi”, azaz nem forgatja fel gyökerestül a fennálló jogi helyzetet. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a kodifikáció során el lehetne tekinteni attól a fajta jobbító szándéktól, ami a hatályos törvény dogmatikai és gyakorlati problémáinak orvoslására vonatkozik. Ennek a szerző több feltételét jelöli meg. Így – a gyakorlati jártasság mellett – azt az elméleti tudást, vagy ha úgy tetszik, dogmatikai műveltséget, amely lehetővé teszi a problémák felismerését, illetőleg azok megoldását. Mindezt azért tartja fontosnak, mert az új Btk.-val szemben alapvető követelmény, hogy a bűncselekménytani (felelősségtani) része egységes és szilárd dogmatikai rendszerre épüljön. Felhívja a figyelmet arra is, hogy a megfelelő szabályokat megfelelő formába is kell önteni. „*Jót s jól! Ebben áll a nagy titok.*” írta Kazinczy bő kétszáz

évvel ezelőtt, és szavai iránymutatásul szolgálhatnak a jogalkotásra is. Mindezen szempontok fényében végzi el a szerző az új büntető jogszabályok elemzését.

Móré Sándor, a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Közigazgatási Jogi Tanszékének egyetemi tanársegédje „[A helyi rendőrség létrehozása és szabályozása Romániában](#)” címmel írt munkájában kifejti, hogy a romániai kisebbségeknek az az érdeke, hogy a helyi közösségek minél nagyobb autonómiában részesüljenek, akár úgy is, hogy a rendőrség kerül a helyi közigazgatás alárendeltségébe. A rendőrség irányításától, szervezetétől és jogi háttérétől nagyban függ az, hogy a rendőr hogyan kezeli a polgárokat, mennyiben tartja tiszteletben ezek alapvető jogait. Főleg a kisebb településeken, ahol mindenki ismer mindenkit és a kisebbségek nagy számmal vannak jelen, nem szerencsés, hogy olyan „*idegen*” rendőrök hajtanak végre központi elképzeléseket, akik a helyi körülményeket nem is ismerik. Pl. egy tiszta román területről származó rendőr nem sokat tud kezdeni egy székelyföldi magyar községben, mert nem ismeri a magyar nyelvet, az ottani szokásokat, társadalmi problémákat, stb. A szerző hangsúlyozza, hogy mindenképpen elkerülendő az a gyakorlat, hogy a rendőrség egyedi szakmai döntéseit az önkormányzat vagy annak bármely szerve hozza meg. Nem arról van szó, hogy a centrális irányítást és hierarchikus vezetést a helyi szervek veszik át. Sokkal inkább kívánatos a jogi szabályozás erősítése ezen belül természetesen az „*önkormányzati jogforrások*” is nagyobb szerepet kapnának. Végül arra a következtetésre jut, hogy nemcsak Romániában, hanem hazánk kivételével a visegrádi országokban is, lényegében a rendszerváltás óta – kisebb hiányosságokkal – sikeresen működnek az önkormányzati rendőrségek a központi közbiztonság-védelmi szervezet mellett.

Nótári Tamás, a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Polgári Jogi és Római Jogi Tanszékének habilitált egyetemi docense „[A Lex Baiuvariorum személyi, családi és öröklési joga](#)” című írásában a VIII. század első felében – valamikor 737 és 743 között – keletkezett Lex Baiuvariorum „magánjogának” három elemét, a személyi, a családi és az öröklési jogot dolgozza fel elsődlegesen a források alapján. A kora középkori germán jog tekintetében óvatosan kell kezelni a „magánjog” fogalmát, lévén hogy a Volksrechtben nem található sem elvi, a magánjogot a közjogtól elkülönítő distinkciós elv, sem a klasszikus institúció-rendszernek megfelelő felosztás a magánjog anyagát illetően. A kora középkori népjogok alapvetően a „büntetőjogias” jogalkotás, pontosabban kompiláció nyomait viselik magukon. Minden, a magánjog rendszerezésére törekvő igényünk tehát római jogi, illetve hatályos jogi rendszerszemléletünk bizonyos fokú visszavetítése, hiszen az elvi és elméleti igényt nélkülöző szabályozás különféle, a törvénykönyvekben szétszórtan megtalálható rendelkezéseiből kell kiolvasni és rendszerezni mindazt, amit magánjog alatt értünk.

Papp László, a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Jogtörténeti Tanszékének egyetemi tanársegédje „[Az önkormányzatiság vázlatos áttekintése, különös tekintettel a hosszú 19. század alkotmányos megoldásaira](#)” címmel írt tanulmánya a polgári kori önkormányzati rendszer kialakulására és ismertetésére törekszik, elsősorban abból a szempontból, hogy a törvényhatósági rendszerünk miért és mennyiben különbözött a korábbi nemesi vármegyétől. A szerző az önkormányzatiság tartalmán keresztül, illetve a kormány és a törvényhatóság kapcsolatát értékelve átfogó képet próbál adni a 19. század vége és 20. század elejei megyerendszerről. A tanulmány további célja, hogy bemutassa azokat a jelenségeket és vázlatosan ismertesse azt az utat mely a két világháború közötti közigazgatási racionalizálási mozgalomhoz vezetett.

Pusztahelyi Réka, a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Polgári Jogi Tanszékének egyetemi tanársegédje „[Az elévülést megszakító körülmények az új Polgári Törvénykönyvben – különös tekintettel a teljesítésre irányuló felszólításra](#)” címmel közölt írást jelen lapszámunkban.

Radics Olívia, a University of Baltimore School of Law vendégoktatójának „[The Dissenting Shareholder in Campaign Finance Law](#)” című tanulmánya szerint az elmúlt évek nem sok jót jelentettek a kampányfinanszírozás egyesült államokbeli reformjának. A Legfelsőbb Bíróság jelenlegi gyakorlata reguláció-ellenes, legalábbis ami a gazdasági társaságok politikai részvételét jelenti. Ugyanakkor folyamatosak a törekvések több oldalról is a pénz és politika összefonódásának csökkentésére. A cikk a részvényesek érdekvédelmével kapcsolatos elemzések perspektívájából közelíti meg a kampányfinanszírozás reformjának témakörét. A jelenlegi rendszerben a nyilvános gazdasági társaságok részvényesei nem, vagy csak igen kevés befolyással rendelkeznek afelett, hogy a gazdasági társaság milyen politikai célokra fordít pénzüsségeket. Míg 2010 előtt a nagyméretű, nyilvános gazdasági társaságok csak külön e célra létrehozott szeparált szegregált pénzforrásokból (*separate segregated funds*) költhettek politikai célokra, ez a megkötés a továbbiakban nem él, így a gazdasági társaságok jóval nagyobb pénzüsségeket fordíthatnak politikai kampányok támogatására. Mindez párosul azzal, hogy a részvényesek legtöbb esetben nem rendelkeznek információval az ilyen típusú kiadásokról, illetve amennyiben az információ a tudomásukra is jut, cselekvési lehetőségeik igen szűkre szabottak. Kutatások ugyanakkor megállapították, hogy a nagyvállalatok politikai kiadásai negatívan befolyásolják teljesítményüket és sok esetben utalnak mélyen húzódo vállalatirányítási problémákra. A szerző a jelenlegi helyzet felvázolásán túl igyekszik bemutatni a részvényesek érdekvédelmét a kampányfinanszírozási reformmal egybekötni kívánó elképzeléseket, kis nagy-britanniai kitekintéssel.

Tárczy Edit Zsuzsanna, a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Kereskedelmi Jogi Tanszéke doktorjelöltjének „[Egység kontra hatékonyság – az EU Bíróságának döntései a maximum harmonizáció védelmében \(a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kapcsán\)](#)” című cikke az EU Bíróságának azon döntéseit mutatja be, melyek a maximum harmonizációval kapcsolatban születtek. A cél annak megállapítása, hogy a Bíróság a maximum harmonizációt mennyire helyezi a fogyasztók érdeke elé. E cél abból fakad, hogy már a kapcsolódó irányelv implementálása előtt is nyilvánvalóvá vált, hogy a teljes harmonizáció akadályozhatja a hatékony fogyasztóvédelmet. A kérdés az, hogy ez a lehetőség megvalósul-e a Bíróság döntései révén.

Tóth J. Zoltánnak, a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Jogelméleti Tanszéke egyetemi docensének „[The Deterrent Effect of the Death Penalty – from an Econometric Point of View](#)” című tanulmánya a halálbüntetés elrettentő hatása problémájának empirikus alapú vizsgálatával foglalkozik. Írásában a szerző végigveszi az amerikai kriminológiai és közgazdasági irodalomban az utóbbi évtizedekben, különösen pedig az ezredfordulót követően lefolytatott azon kortárs statisztikai és ökonometriai elemzéseket, melyek arra a kérdésre igyekeznek választ adni, hogy ténylegesen van-e az Egyesült Államokban alkalmazott halálos verdikteknek és a végrehajtott kivégzéseknek elrettentő-visszatartó hatása. A tanulmány nemcsak az egyes empirikus felmérések különböző metodológia alapul vételével megállapított eltérő eredményeit mutatja be, hanem azon módszertani vitákat is, melyek összessége bepillantást enged azon probléma részleteibe, miszerint egyáltalán mérhető-e empirikus módon a halálbüntetés visszatartó ereje, és ezáltal igazolható-e tudományos bizonyossággal, hogy van (és ha van, akkor mekkora), avagy nincs a halálbüntetésnek elrettentő hatása.

Auer Ádám, a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszékének PhD-hallgatója „[Bakos Kitti – Nótári Tamás: Szellemi tulajdon – építészeti alkotás](#)” című munkájáról készített recenziót.

Orbán Endre, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Alkotmányjogi Tanszékének PhD-hallgatója „[The Basic Law of Hungary – A First Commentary –könyvismertető–](#)”, című írása is jelen számunk részét képezi.

Sándor Pál László, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Idegen Nyelvi Lektorátusának nyelvtanára „[Nótári Tamás: Lex Baiuvariorum – A bajorok törvénye](#)” című munkáját mutatja be recenziójában.

Szörös Anikó – Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar – recenziójában „[Auer Ádám – Bakos Kitti – Buzási Barnabás – Farkas Csaba – Nótári Tamás – Papp Tekla: Társasági jog](#)” című könyvét ismerteti.

Lapunk soron következő száma a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Politológiai Tanszéke szervezésében 2011. október 21-én lezajlott „*Határon innen és túl*” című szakmai kerekasztal alkalmával elhangzott előadások szerkesztett változataiból közöl válogatást.

Természetesen a fenti tematikus számunkat követő őszi lapszámunkba továbbra is várjuk a publikálni kívánt írásokat, amelyeknek a Szerkesztőségünknek való megküldésére 2012. szeptember végéig kínálkozik lehetőség.

Paczolay Péter
főszerkesztő